

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

І. М. Дмитрук

**ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО
ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ**

Навчально-методичний посібник

Миколаїв
2019

УДК 371
Д53

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Миколаївського національного університету
імені В.О. Сухомлинського
(протокол № 9 від 29.11.2018 р.)

Автор-укладач:

Дмитрук І.М. – к.ю.н., доцент кафедри історії

Рецензенти:

Биков О.М. – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, вчений секретар Інституту законодавства Верховної Ради України

Кузьменко В.Б. – доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного права Національного авіаційного університету

Д53 **Дмитрук І.М.**
Основи цивільного та сімейного права України: навч.-метод. посібник / І.М. Дмитрук. – Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 156 с.

ISBN 978-966-916-739-2

Навчально-методичний посібник містить необхідний матеріал, яким потрібно володіти при вивченні основ цивільного та сімейного права. Структура характеризується наявністю як теоретичної частини, так і практичної, що допоможе студентам здобути знання, сформувати юридичні компетенції та впровадити їх на практиці. Навчально-методичний посібник розрахований на студентів та професорсько-викладацький склад.

УДК 371

ISBN 978-966-916-739-2

© І.М. Дмитрук, 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
ПРОГРАМА КУРСУ	12
МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ	18
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	97
ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	100
ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	125
КОМПЛЕКСНИЙ ТЕСТ З ДИСЦИПЛІНИ „СІМЕЙНЕ ТА ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО”	128
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ЗАЛІКУ З ДИСЦИПЛІНИ: „СІМЕЙНЕ ТА ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО”	146
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	151

ПЕРЕДМОВА

Сьогодні будь-яка свідома людина розуміє актуальність і значимість непростого процесу побудови правової держави та громадянського суспільства в Україні. Він, насамперед, передбачає необхідність формування нового, вищого рівня правової свідомості та правової культури. В такому контексті особливого значення набувають правове виховання і правова освіта, адже без глибоких знань права та законодавства, прав, свобод та обов'язків людини, громадянина еволюційний розвиток жодного суспільства не відбувається.

Підвищення рівня правових знань у населення України, його правової свідомості та правової культури можливі лише за умови системного, повсякденного професійно організованого правового виховання, що здійснюється з використанням усіх його форм, у тому числі й за допомогою найповнішої досконалої спеціальної літератури.

Розкриття основ цивільного та сімейного права, інститутів цих галузей дасть змогу практичному застосуванню норм цивільного та сімейного законодавства у вирішенні, підчас, нестандартних життєвих ситуацій. Таким чином, студенти підвищуватимуть свій професійний рівень, розширюватимуть кругозір та діятимуть в межах правової поведінки.

Цивільне право України – це галузь права, яка регулює важливі суспільні відносини, що складаються між суб'єктами в результаті реалізації майнових та особистих немайнових прав і обов'язків. Його норми врегульовують достатньо великий за обсягом об'єм правовідносин. Саме тому так важливо детально вивчити норми діючого українського законодавства в цій сфері.

Цивільні правовідносини підлягають постійному динамічному розвитку. Цьому сприяють глобалізаційні процеси в правовому полі, зміни українського законодавства, реформування судової гілки влади та інших суспільних сфер. Проте вже діючі нормативно-правові акти полегшать майбутнім фахівцям у виконанні їх професійних функцій, сформують ряд компетенцій, що допоможуть на практиці виконувати свої обов'язки та дотримуватися законодавства України.

Сімейне право України – це галузь права, яка врегульовує відносини, що складаються на основі кровного споріднення,

родинних зв'язків, шлюбу, сім'ї та інших сімейних відносин. Воно тісно пов'язане з нормами цивільного законодавства.

В рамках курсу „Сімейне та цивільне право”, що викладається на 3 та 4 курсах спеціальності „Середня освіта(Історія)” передбачається вивчення основ цивільного та сімейного права України.

Метою вивчення навчальної дисципліни є набуття студентами відповідних галузевих знань, що необхідні вчителю з юриспруденції (правознавства чи права) загальноосвітньої середньої школи або професійно-технічного чи середнього спеціального навчального закладу.

Знання цієї дисципліни необхідне для того, щоб в повній мірі усвідомити модель своєї поведінки в повсякденному житті. Не викликає ніякого сумніву той факт, що в процесі правового навчання, студенти Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського повинні здобути необхідні правові компетенції шляхом вивчення дисципліни „Сімейне та цивільне право”.

Засвоєння системи правових знань допомагає: в реалізації та розвитку компетенцій фахівця, що сприяє формуванню фундаментальних умінь і навичок щодо майнових та особистих немайнових правовідносин, застосування здобутого досвіду у правозастосовчій практиці;

сприяти піднесенню рівня методологічної культури, творчих зусиль студентства, розвитку його пізнавальної діяльності;

прискорити формування в студентів наукового правового світогляду, креативності (здатності творчо реалізувати своє фахове покликання), правничого мислення, правосвідомості, правової культури, моральних та інших якостей фахівця.

Після вивчення цієї навчальної дисципліни у студента повинні сформуватися такі загальнопредметні компетенції:

– оволодіння основними положеннями провідних галузей права України. Зокрема, через ознайомлення з основними положеннями Цивільного кодексу України, Сімейного кодексу України знати як правильно укладаються цивільно-правові договори, визначається правовий режим майна, правила оформлення спадщини та інші актуальні питання;

– давати наукове тлумачення юридичним поняттям та категоріям основних галузей права України, керуватися сучасними дефініціями правових понять, володіти технікою (алгоритмом) розв'язання правових ситуацій та юридичних задач.

Тут важливо досконало систематизувати відповідну сукупність знань, вмінь та навичок, зокрема:

– **студент має засвоїти знання** з теорії цивільного та сімейного права у поєднанні з теоретичними та практичними питаннями реалізації своїх цивільних прав і обов'язків;

– **студент повинен вміти:**

- володіти основними проблемами, що викликаються конфліктами інтересів суб'єктів цивільних правовідносин;
- давати визначення основних категорій та понять, що містить курс цивільного та сімейного права;
- вирізняти особливості цивільних правовідносин від інших видів правовідносин, зокрема, від сімейних;
- орієнтуватися в чинному цивільному та сімейному законодавстві;
- знати проблеми розвитку цивільного та сімейного права в поєднанні з проблемами адміністративно-правового, цивільно-процесуального та господарсько-процесуального права на сучасному етапі;
- застосовувати теоретичні знання та приписи нормативно-правових актів у практичній діяльності;

– **студент має набути** навичок використання чинного законодавства, покликаного врегульовувати цивільні та сімейні відносини для розширення свого правового кругозору, підвищення рівня правосвідомості та правової культури, вирішення питань, що виникають в повсякденному житті.

У результаті вивчення цієї дисципліни студент оволодіває такими **компетентностями:**

1. **Загальнопредметні**, – що передбачають набуття та розвиток здатностей: оцінювати і прогнозувати правові події та явища з використанням наявних засобів інформації; самостійно працювати з різними джерелами інформації; ефективно вирішувати практичні завдання, спираючись на досягнення сучасної правової науки; аналізувати та творчо осмислювати інформацію; логічно міркувати, системно мислити; постійно підвищувати рівень особистої культури та фахової майстерності.

2. **Фахові**, – розуміння суті, призначення й змісту гуманітарних наук, функцій правової науки, як складової частини наукової думки та складової частини суспільства; знання норм цивільного і сімейного права; знання основних нормативно-правових актів, що регулюють сімейні та цивільні правовідносини; володіння